

АКАДЕМИЈА УМЕТНОСТИ

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ	
1.	Датум и орган који је именовано комисију 31.03.2016. године, Наставно уметничко научно веће Академије уметности Нови Сад
2.	Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: др Каталин Каич, професор емеритус Универзитета у Новом Саду; др Весна Крчмар, редовни професор, театрологија, Академија уметности Нови Сад; др Живко Поповић, ванредни професор, театрологија, Академија уметности Нови Сад (ментор).
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ	
1.	Име, име једног родитеља, презиме: Зоран, Младен, Максимовић
2.	Датум рођења, општина, држава: 21. септембар 1963, Сремска Митровица, Србија.
3.	Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив -
4.	Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија -
5.	Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: Академија уметности у Новом Саду, <i>Обнова рада Српског народног позоришта после Првог светског рата (1918-1921)</i> , театрологија, 3. новембар 2006.
6.	Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Театрологија.
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Редитељска тумачења Ибзенове <i>Хеде Габлер</i> у српском позоришту – у контексту европске драме	
IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са знаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикана и сл.	
АПСТРАКТ.....	3
ABSTRACT.....	4
УВОД.....	5
ХЕНРИК ИБЗЕН – ЖИВОТ И ДЕЛО.....	10
О Хенрику Ибзену.....	10
Ибзенова драмска дела.....	20
О <i>Хеди Габлер</i>	34
ХЕДА ГАБЛЕР НА ПОЗОРНИЦАМА У СРБИЈИ.....	47
<i>Хеда Габлер</i> Хенрика Ибзена на нашим сценама.....	47
Театролошка реконструкција представа.....	77
Театролошка реконструкција представе <i>Хеда Габлер</i> Хенрика Ибзена у извођењу Југословенског драмског позоришта (30. јануара 1975).....	78

Театролошка реконструкција представе <i>Хеда Габлер</i> Хенрика Ибзена у извођењу Српског народног позоришта (4. децембра 1984).....	123
НАША ИЗВОЂЕЊА ИБЗЕНОВЕ ХЕДЕ ГАБЛЕР – У ЕВРОПСКОМ КОНТЕКСТУ.....	171
ЗАКЉУЧАК.....	182
ДОКУМЕНТАЦИЈА.....	187
Театрографија.....	187
Филмографија.....	207
БИБЛИОГРАФИЈА.....	210
ДОДАТАК.....	235
Грађа о представама Хеде Габлер Хенрика Ибзена на нашим сценама (хронолошки).....	235
НАПОМЕНА.....	272
СКРАЋЕНИЦЕ.....	273

У додацима рада налази се 69 фотографија на којима су пробрани делови театрографске грађе која је коришћена приликом истраживања: писма Димитрија Ђурковића са упутствима за глумце и ансамбл, напомене у инспицијентским примерцима текста, белешке о реквизити и костимима, фотографије позоришних плаката, програмских књижица и афиша, тлоцрти мизансцена, сценографске скице и макете, распореди проба и фотографије из представа.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Прво поглавље је *Увод*. У њему Кандидат истиче да је, од времена када је написан, *Хеда Габлер* један од најчешће постављаних драмских комада на позоришним сценама Европе и света, да су лик Хеде Габлер интерпретирале најзначајнији глумице, да су комад постављали велики редитељи, а да је један од узрока овакве популарности тог лика и код позоришних стваралаца и код публике, његова тајанственост и непрозирност, која наводи позоришне уметнике да му се увек враћају и изнова га интерпретирају. За предмет истраживања дисертације Кандидат наводи извођења Ибзенове *Хеде Габлер* на нашим сценама, а за њен циљ анализу и вредновање уметничких домета свих досадашњих инсценација овог комада на нашим сценама. Током истраживања он користи театролошки метод, историјски, компаративни и драматуршку анализу. У *Уводу* Кандидат још описује грађу и изворе на основу којих је вршио истраживање, даје преглед постојеће литературе о овој теми и наглашава да ће у центру пажње истраживања бити редитељска читања ове драме двојице истакнутих редитеља српског позоришта – Мате Милошевића и Димитрија Ђурковића.

Увод је концизно написан и садржи све елементе релевантне за истраживање.

Друго поглавље носи наслов *Хенрик Ибзен – живот и дело* и састоји се од три потпоглавља. Прво потпоглавље под насловом *О Хенрику Ибзену* износи стваралачку биографију великог норвешког драмског писца, друго, *Ибзенова драмска дела*, на основу богате, пажљиво пробране, стране и домаће литературе, разматра особености Ибзеновог драмског опуса, а треће *О Хеди Габлер* износи анализу тог драмског комада. У њему Кандидат издваја текстове самог Ибзена који се, директно или индиректно, односе на комад *Хеда Габлер*; затим даје анализу комада, ослањајући се ставове страних и наших критичара. Једнако као и позоришни уметници и позоришни теоретичари и критичари сагледавају ово дело на различите начине, често супротстављене, што и ова анализа успешно показује.

На тај начин, целокупно друго поглавље успешно нас уводи у Ибзенову стваралачку биографију и поетику, а посебно у проблематику драмског текста *Хеда Габлер*.

Треће поглавље под насловом *Хеда Габлер на позорницама у Србији* је најважније поглавље дисертације, јер у њему Кандидат опширно и детаљно истражује свој ужи предмет истраживања. Састоји се из три дугачка потпоглавља, од којих је прво под насловом *Хеда Габлер Хенрика Ибзена на нашим сценама*. Оно садржи записе и анализе 6 од укупно 8 представа *Хеде Габлер* на сценама у Србији, од 1920. године до 2011. године. На основу доступне театрографске грађе, Кандидат обликује слике ових представа, некад само њихове основне обресе, а када то документарна грађа омогућава, даје потпунију слику и детаљније описе.

Прва представа која се разматра у овом потпоглављу је поставка редитеља Емила Надворника у Српском народном позоришту 1920. године, а насловни лик је тумачила Марија Вера. На основу новинских критика, Кандидат закључује да је то прво извођење *Хеде Габлер* на српским сценама било завидног уметничког квалитета и да је представљало позитиван искорак у нашем позоришном стваралаштву.

Две године после Новог Сада, *Хеда Габлер* је постављена у Народном позоришту Београду, у режији Велимира Живојиновића Масуке, а насловну улогу

тумачила је иста глумица као у новосадској представи, Марија Вера. Закључујући део о овој представи Кандидат не износи коначну оцену о њој, него износи противуречне оцене представе из пера неколико позоришних критичара, остављајући читаоцу да сам изведе закључак.

Следећа представа *Хеде Габлер* коју Кандидат разматра у овом потпоглављу извело је Народно позориште „Љубиша Јовановић“ у Шапцу 1970. године. Редитељ је био Пољак Јержи Хофман, а насловну улогу успешно је тумачила Загорка Исаковић.

Затим следи представа из 2000. године у Народном позоришту у Суботици. Редитељ је био Душан Петровић, а насловну улогу тумачила је Анђелика Симић. На основу великог броја сачуваних критика, приказа и друге грађе, Кандидат успева да створи живу слику о високој вредности ове представе и начину на који је примила публика. Ова поставка се одржала на репертоару 5 година, убројана је међу најзначајније представе у сезони у којој се појавила, а Анђелика Симић је награђена за најбољу женску улогу на Петом југословенском позоришном фестивалу у Ужицу.

Дужу анализу Кандидат посвећује и представи Народног позоришта из Београда из 2011. године, у режији Снежане Тришић, а Наташе Нинковић као тумача насловне улоге. Кандидат износи начин на који је драматург извршио адаптацију комада, затим редитељску концепцију Снежане Тришић, објашњава приступе главних глумаца ликовима које су интерпретирали и на крају даје мишљења критичара. Ова представа је доживела добар пријем код публике и критике и још увек се са успехом игра.

Следи опис последње представе која се приказује у овом потпоглављу, *Хеде Габлер* која је одиграна 2011. године у Културном центру Новог Сада. Редитељ је био Силард Антал, а главну улогу тумачила је Маријана Прпа Финк. Кандидат износи Анталову редитељску концепцију и размишљања о лику Хеде Габлер глумице Маријане Прпе Финк, а затим приказује како је представа примљена.

У овом потпоглављу Кандидат је на основу прикупљене театрографске грађе и литературе приказао 6 представа *Хеде Габлер* у нашим позориштима, прве изведене 1920. године, а последње 2011. године. На основу доступне документације, као и путем интервјуа и других истраживачких поступака које је сам извршио, успео је да створи, некад више некад мање детаљне, али увек квалитетне описе поставки овог драмског текста на нашим сценама.

Затим следи потпоглавље *Театролошка реконструкција представа* у коме Кандидат кратко објашњава театролошки метод који ће користити приликом реконструкције две представе и проблеме са којима се суочио приликом њихових театролошких реконструкција.

Прва је *Театролошка реконструкција представе Хеде Габлер Хенрика Ибзена у извођењу Југословенског драмског позоришта (30. јануара 1975)*. На почетку овог дела текста дугог 45 страна, Кандидат наводи изворе на основу којих је радио реконструкцију представе: инсписијентске и глумачке примерке текста, сачуване фотографије, критичке приказе, најаве представе, вести и интервјуе, забелешке глумаца Гојка Шантића и Ирфана Менсура, и аудио-снимке интервјуа које је водио са Светланом Бојковић, Гојком Шантићем, Танасијем Узуновићем, Цвијетом Месић, Ирфаном Менсуром и Јеленом Ковачевић. После изношења основних

театрографских података о представи, Кандидат се фокусира на истраживање редитељске концепције Мате Милошевића, коме је ово била последња режија у Југословенском драмском позоришту. Прво описује однос оригиналног Ибзеновог текста и оног који је коришћен у представи, затим Милошевићев припремни рад на представи, потом описује поделу улога и рад редитеља са глумцима, рад са осталим сарадницима, а такође опширно описује начин на који су се одвијале пробе и како је представа сазрела. Затим следи опис и анализа рада на сценском простору, сценографији, костиму и музици. После приказа плаката и програмске књижице, Кандидат износи пробране фрагменте критика великог броја аутора који су после премијере писали о овој режији једног од највећих српских редитеља, а такође судове једног броја глумаца о значају ове представе у којој су наступали.

Друга театролошка реконструкција представе у дисертацији, дужине 48 страна, је *Театролошка реконструкција представе Хеда Габлер Хенрика Ибзена у извођењу Српског народног позоришта (4. децембра 1984)*. На почетку Кандидат наводи изворе на основу којих је правио реконструкцију представе: инспицијентски и глумачки примерци текста, белешке редитеља Димитрија Ђурковића и његова писма глумцима, тлоцрти сцене, сценографске скице, мизансценске белешке, попис костима и реквизите по чиновима, програмска књижица, плакат и 121 фотографија, најаве представе у штампи и критички прикази и аудио-снимци у дужини од преко 15 сати – интервјуи са Димитријем Ђурковићем, Љубицом Ракић, Ирфаном Менсуром, Ксенијом Мартинов Павловић, Стеваном Гардиновачким, Бјанком Ацић Урсолов, Миодрагом Табачким, Богданом Рушкуцем, Светозаром Сашом Ковачевићем, Милицом Рађеновић, Радулом Бошковићем и Госпавом Вуковић. После изношења основних театрографских података о представи, Кандидат износи разлоге редитеља Димитрија Ђурковића за постављање овог комада на сцену Српског народног позоришта, његову анализу текста и редитељску визију Ибзенових ликова за представу коју ће поставити. Затим објашњава редитељску концепцију и жанровско опредељење. Следи опширан опис Ђурковићевог рада на припреми представе, анализа односа изворног текста комада и оног који је коришћен у представи, рад редитеља са глумцима, рад са осталим сарадницима и рад на пробама. Затим следе описи сценског простора представе, сценографије, костима и музике. После приказа плаката и програмске књижице, Кандидат износи пробране фрагменте из критика. Занимљиву и вредну допуну оживљавању слике ове представе доносе и писма која је редитељ Ђурковић, што је иначе био његов обичај, упућивао глумцима пре и после премијере.

Потпоглавље *Театролошка реконструкција представа* доноси две изузетно обимне и квалитетне театролошке реконструкције представа *Хеде Габлер* и представља најзначајнији резултат истраживања ове дисертације.

Следеће поглавље носи наслов *Наша извођења Ибзенове Хеде Габлер – у европском контексту*. Кандидат наводи који су све редитељи постављали *Хеду Габлер*: Лудвиг Кронек, Андре Антоан, Ото Брам, Орелијан Лиње-По, Макс Рајнхарт, Станиславски, Владимир Немирович-Данченко, Всеволод Мејерхолд, Едвард Гордон Крег, Ингмар Бергман, и низ великих глумица које су играле насловни лик, међу њима и највећа – Елеонора Дузе, и закључује да су ту готово сва имена која представљају врхунац позоришне уметности XX века. Кандидат указује на утицаје које је европски театар извршио на наше позоришне уметнике,

истичући најзначајније примере.

Ово поглавље речито приказује утицаје и подстицаје из светског театра који су деловали на наше позоришне уметнике приликом поставки *Хеде Габлер*.

Пето поглавље је *Закључак*. На основу увида у репертоар наших и европских позоришта Кандидат закључује да су наша позоришта по броју поставки Ибзенoвих комада, у раздобљу од више од једног века колико се они постављају на нашим сценама, негде на средњем нивоу европске продукције. Од 8 инсценација *Хеде Габлер* код нас, Кандидат закључује да су две представе постављене у Српском народном позоришту 1920. и 1984. године имале модерније редитељске захвате, а да су представе Народног позоришта из Београда из 1922, Народног позоришта из Шапца из 1970. и Југословенског драмског позоришта из 1975. године имале класичније редитељске поставке. Код критике и публике највећи успех је доживела представа Народног позоришта из Суботице из 2000. године. Кандидат оспорава мишљења да Ибзенови комади припадају прошлости, посебно када је реч о *Хеди Габлер*, и истиче чињеницу да је питање женске еманципација код нашег народа покренуто у Војводини, да тај процес траје и данас и да је то један од разлога зашто је Ибзенова *Хеда Габлер* за нас данас савремен комад. Кандидат истиче став да су истраживања остварена у докторској дисертацији, а посебно театролошке реконструкције представа двојице наших истакнутих редитеља, доказ да наша позоришна уметност не заостаје за великим дoметима светског позоришта.

Закључак успешно сумира обимно и детаљно истраживање које је предузето у овој дисертацији.

Следеће поглавље, *Документација*, доноси врло детаљне и исцрпне театрографске податке, литературу и изворе о свакој од представа *Хеде Габлер* изведене на нашим сценама. После тога налази се списак извођења Ибзенових драмских дела на нашим позорницама. Следе спискови Ибзенових драмских дела и њихових превода на наш језик. Потом следи списак поставки *Хеде Габлер* у свету на филму, телевизији и радију.

Изузетно обимна и успешно коришћена *Библиографија* приказана је на 15 страна, у њој Кандидат износи изворе, грађу и литературу на којима је засновао своје истраживање.

Следи *Додатак* у коме су објављена писма Димитрија Ђурковића са упутствима за глумце и ансамбл, напомене у инспекцијентским примерцима текста, белешке о реквизити и костимима, фотографије позоришних плаката, програмских књижица и афиша, тлоцрти мизансцена, сценографске скице и макете, распореди проба и фотографије из представа.

На крају дисертације су кратке *Напомене* и списак *Скраћеница* које су коришћене у дисертацији.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01.јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Зоран Максимовић, „Реконструкција представе *Хеда Габлер* Хенрика Ибзена, у режији Димитрија Ђурковића, у књизи: Петар Марјановић, *Димитрије Ђурковић – аутобиографија, позоришна биографија и коментари*, Позоришни музеј Војводине, Нови Сад 2007, стр. 197□238.

Зоран Максимовић, *Васкрсење Српског народног позоришта*, „Зборник Матице српске за сценске уметности и музику“, св. 46, 2012, стр. 7□35.

Зоран Максимовић, *Репертоар Српског народног позоришта између два светска рата (1918□1941)*, „Свеске Матице српске“, Грађа и прилози за културну и друштвену историју, Серија уметности, бр. 53, св. 14, 2012, стр. 5□115.

Зоран Максимовић, *Обнова рада Српског народног позоришта после Првог светског рата (1918□1921)*, Српско народно позориште □ Позоришни музеј Војводине, Нови Сад 2014.

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Основни резултат ове дисертације је свеобухватан приказ поставки Ибзенове *Хеде Габлер* у српском позоришту. Два резултата који се по обиму и дубини захвата издвајају су театролошке реконструкције две представе: оне у извођењу Југословенског драмског позоришта (1975) и у извођењу Српског народног позоришта (1984).

Значајан резултат истраживања је и постављање наших изведби *Хеде Габлер* у европски и светски контекст.

За нашу театарску културу значајна је и Кандидатова аргументација става да је овај Ибзенев комад и данас актуелан, како на светским сценама тако и на нашим.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати овог истраживања су изложени на систематичан и прегледан начин.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме
Да.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе
Да.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

У овој дисертацији је први пут описано на који начин је један од најпознатијих драмских комада на свету, Ибзенова *Хеда Габлер*, постављан у нашем позоришту. Театролошке реконструкције две представе, оне у извођењу Југословенског драмског позоришта (1975) и у извођењу Српског народног позоришта (1984), спадају међу најобимније и најразвијеније театролошке реконструкције представа у нашој позоришној литератури. Значајан допринос је и постављање наших представа *Хеде Габлер* у шири европски и светски контекст, као и допринос питању о актуелности тог Ибзеновог драмског комада данас.

4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања Нема недостатака, јер је потпуно је испуњен план наведен у пријави теме.
X ПРЕДЛОГ:
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
- да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

др Каталин Каич, професор емеритус

др Весна Крчмар, редовни професор

др Живко Поповић, ванредни професор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.